

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет іноземних мов

Кафедра германської філології та перекладу

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

В.О. Заслана факультету іноземних мов

Д-р філол. Тетяна КОЛІСНИЧЕНКО

"12" серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

СОЦІОЛІНГВІСТИКА

вибіркова

Освітньо-професійна програма: Німецька мова і література та англійська мова
Спеціальність: 035 Філологія
Спеціалізація: 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Факультет іноземних мов

Мова навчання: німецька

Чернівці 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціолінгвістика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Німецька мова і література та англійська мова», затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «25» березня 2024 року).

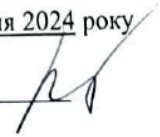
Розробники:

Юрій КІЙКО, доктор філологічних наук, професор кафедри германської філології та перекладу

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри германської філології та перекладу

Протокол № 1 від «9» серпня 2024 року

В.о. завідувача кафедри

Олена КУДРЯВЦЕВА

Схвалено методичною радою факультету іноземних мов

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету іноземних мов

Ірина БЕЖЕНАР

1. Мета дисципліни

Курс «Соціолінгвістика» є дисципліною вільного вибору студентів у блоці професійної підготовки майбутніх магістрів філології. Курс передбачає лекційні та семінарські заняття, а також самостійну роботу студентів. Соціолінгвістика розвивається на стику мовознавства, соціальної психології та етнографії, вивчаючи проблеми, пов'язані із соціальною природою мови, її суспільними функціями, механізмом впливу соціальних чинників на мову, роллю мови у житті суспільства. Маргінальність соціолінгвістики дозволяє рекомендувати (серед дисциплін на вибір) вивчати її у першу чергу, оскільки вона містить широкий спектр як лінгвістичних, так і соціально-психологічних знань.

Мета курсу – сприяти професійній підготовці майбутніх спеціалістів різних галузей, особливо філологів-викладачів іноземних мов. Опанування курсом сприятиме формуванню чіткого уявлення про те, як соціальний чинник впливає на функціонування мов, як він відображається у мовній структурі, як відбувається взаємодія мов. Як вибіркова дисципліна курс «Соціолінгвістика» рекомендований для здобувачів, чия тема магістерської роботи пов'язана із соціолінгвістичними студіями.

2. Результати навчання

ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

СК4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

СК6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

СК7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати і вміти:

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	1/2	2/3	4	120	2		24		-	90	6	залік
Заочна	1/2	2/3	4	120	2		8		-	112	-	залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр	ла б	ін д	с.р.		л	п р	ла б	ін д	с.р.
Змістовий модуль 1. Соціолінгвістика: предмет, об'єкт, витоки												
Тема 1. Соціолінгвістика як наука. Мета і завдання курсу. Мова як соціальне явище	9		2			7	8		1		7	
Тема 2. Мова як символ приналежності до соціально-замкненої системи.	10		2			8	10				10	
Тема 3. Витоки соціолінгвістики	9		2			7	9		1		8	
Тема 4. Німецькомовна соціолінгвістика. Методи дослідження в соціолінгвістиці	12		2		2	8	8				8	
Тема 5. Характерні риси соціолінгвістики ХХІ століття	9		2			7	12		1		11	
Тема 6. Сучасна українська соціолінгвістика.	11		2		1	8	13		1		12	
Разом за змістовим модулем 1	60		12		3	45	60		4		56	
Змістовий модуль 2. Основні поняття та проблеми соціолінгвістики												
Тема 7. Мовна спільність. Функції мови. Мовна ситуація. Білінгвізм	8		2			6	8		1		7	
Тема 8. Форми існування мови. Літературна мова. Поняття норми	10		2		1	7	10				10	
Тема 9. Соціальна варіативність мови. Мова первинна і мова вторинна. Мовний код. Перемикання і змішування кодів.	12		4			8	13				13	
Тема 10. Соціально-комунікативна система. Мовна політика	10		2		2	6	8		1		7	
Тема 11. Інтерференція. Причини і наслідки	8		2			6	8		1		7	
Тема 12. Соціальний статус мов. Функціональна типологія мов	12		4			8	13		1		12	
Разом за змістовим модулем 2	60		12		3	45	60		4		56	
Усього годин	120		24		6	90	120		8		112	
Форма підсумкового контролю	залік											

3.3. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год. (денна форма)	К-сть год. (заочна форма)
1	Соціолінгвістика як наука. Мета і завдання курсу. Мова як соціальне явище	2	1
2	Мова як символ приналежності до соціально-замкненої системи.	2	
3	Витоки соціолінгвістики	2	1
4	Німецькомовна соціолінгвістика. Методи дослідження в соціолінгвістиці	2	
5	Характерні риси соціолінгвістики XXI століття	2	1
6	Сучасна українська соціолінгвістика.	2	1
7	Мовна спільність. Функції мови Мовна ситуація. Білінгвізм	2	1
8	Форми існування мови. Літературна мова. Поняття норми	2	
9	Соціальна варіативність мови. Мова первинна і мова вторинна.	2	
10	Мовний код. Перемикання і змішування кодів.	2	
11	Соціально-комунікативна система. Мовна політика	2	1
12	Інтерференція. Причини і наслідки	2	1
13	Соціальний статус мов.	2	1
14	Функціональна типологія мов	2	
	Усього	24	6

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	К-сть год. (денна форма)	К-сть год. (заочна форма)
1	Соціолінгвістика як наука. Мета і завдання курсу. Мова як соціальне явище	7	7
2	Мова як символ приналежності до соціально-замкненої системи.	8	10
3	Витоки соціолінгвістики	7	8
4	Німецькомовна соціолінгвістика. Методи дослідження в соціолінгвістиці	8	8
5	Характерні риси соціолінгвістики XXI століття	7	11
6	Сучасна українська соціолінгвістика.	8	12
7	Мовна спільність. Функції мови Мовна ситуація. Білінгвізм	6	7
8	Форми існування мови. Літературна мова. Поняття норми	7	10
9	Соціальна варіативність мови. Мова первинна і мова вторинна. Мовний код. Перемикання і змішування кодів.	8	13
10	Соціально-комунікативна система. Мовна політика	6	7
11	Інтерференція. Причини і наслідки	6	7
12	Соціальний статус мов. Функціональна типологія мов	8	12
	Усього	90	112

3.5. Тематика індивідуальної роботи

№	Назва теми	К-сть год. (д.ф.)

1	Німецькомовна соціолінгвістика. Методи дослідження в соціолінгвістиці	2
2	Сучасна українська соціолінгвістика	1
3	Форми існування мови. Літературна мова. Поняття норми	1
4	Соціально-комунікативна система. Мовна політика	2
	Усього	6

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Словесно-інформаційні методи, частково-пошуковий метод, метод самостійної роботи.

1. Вербальні методи: розповідь, бесіда, лекція.
2. Практичні методи: семінар, презентація, виступ, конспектування, письмові вправи на множинний вибір, письмові розгорнуті відповіді на запитання.
3. Робота з підручниками та науковими статтями.
4. Наочні методи: демонстрація, ілюстрація

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчальних з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання визначеним у робочій програмі навчальної дисципліни.

Оцінювання за шкалою А, В, С (див. табл.) і виводиться наприкінці усереднена оцінка в балах.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає за два модулі і 40 балів під час підсумкового виду контролю (залік).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі – під час проведення заліку з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати у ході проведення підсумкового контролю становить 40 балів. Відповіді на питання в кожному з білетів передбачають демонстрацію теоретичних знань студента з дисципліни. Оцінювання відповідей на ці питання здійснюється за спільними критеріями.

Критерії та параметри оцінювання відповідей на питання:

А – студент вичерпно висвітлює теоретичне питання; чітко і конкретно висловлює головні моменти, наводить адекватні різноманітні приклади; логічно обґрунтовано і структурно правильно будує відповідь;

В – студент достатньо повно висвітлює теоретичне питання; правильно виокремлює головні моменти, наводить необхідні приклади; логічно і структурно правильно будує відповідь; проте відповідь має незначні неточності та помилки;

С – студент неповно висвітлює теоретичне питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі як незначні, так і значні неточності та помилки;

Д – студент частково і недостатньо висвітлює теоретичне питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі значні неточності та помилки;

Е – студент частково і недостатньо висвітлює теоретичне питання; викладає недостатній для висвітлення теми обсяг теоретичних положень; не виокремлює головні думки; не наводить приклади; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має велику кількість значних помилок.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	

60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	(не заховано) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

5.3. Засоби оцінювання: модульні тести; виступи-презентації на практичних заняттях, проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі).

Модульний тест – вага 20 балів.

Виступ-презентація на занятті – вага 10 балів.

6. Форми поточного і підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна/письмова (опитування, виступ, тестування, презентація, реферат) відповідь студента.

Форма підсумкового контролю – залік.

7. Рекомендована література

1. Spitzmüller, J. Soziolinguistik. Stuttgart: Metzler, 2022. 322 S.
2. Кійко С.В., Кійко Ю.Є. Вплив романських мов на німецьку мову. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Київ, 2021. Том 32 (71). №1. С. 189-194.
3. Красовска Є., Сухомлинов О, Сигеда П. Соціолінгвістичний компендіум (Sociolinhwistyczny kompendium), Kijów: Polska Akademia Nauk 2020.
4. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010.
5. Соціолінгвістика : [навч. посіб.] / Ганна Вусик; Бердян. держ. пед. ун-т. Бердянськ: Ткачук О. В., 2016.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Черкаси, 2017.

8. Інформаційні ресурси

1. [The Linguist List](#), a global online linguistics community with news and information updated daily
2. [Glottopedia](#), MediaWiki-based encyclopedia of linguistics, under construction

Додатково

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота											Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T	T	T	T	T	T7	T8	T	T1	T1	T1	40	100
	2	3	4	5	6			9	0	1	2		
30						30							

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті

Згідно з «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» та згідно рішення кафедри германського, загального та порівняльного мовознавства про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти (протокол №10 від 29.10.2020), під час проходження цього курсу визнаються результати навчання студентів, отримані у неформальній освіті, з можливим перезарахуванням:

- тем/теми змістових модулів, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми змістових модулів;

- індивідуального завдання, якщо отримані у неформальній освіті знання відповідають загальному спрямуванню дисципліни;

- тем / теми семінарських занять, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми семінарських занять;

- тем / теми самостійної роботи, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми самостійної роботи.

Для визнання й перезарахування знань, отриманих у неформальній освіті, студенту слід представити сертифікат, що підтверджує здобуття знань у неформальній освіті.

Шляхи здобуття знань у неформальній освіті: тренінги, освітні й практичні курси, семінари й вебінари, літні / зимові школи тощо.

З алгоритмом визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній освіті, можна ознайомитися за посиланням:

https://drive.google.com/file/d/1L3rXgpKAvcGvsCbNv_2b3KeSxuQpiWlz/view

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність під час вивчення дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» базується на принципах академічної доброчесності та співробітництва між викладачем і студентами. Академічна доброчесність є основою якісної освіти, розвитку самостійного мислення та формування відповідальності за особисті освітні результати.

Основні принципи академічної доброчесності:

- оригінальність роботи (студентські роботи повинні бути результатом власного дослідження, аналізу чи міркування, здобувачі вищої освіти повинні уникати використання чужих ідей, текстів або результатів досліджень без належного цитування та оформлення; плагіат у будь-якому вигляді неприпустимий; викладач, у свою чергу, забезпечує об'єктивну оцінку робіт студентів, уникаючи упередженого ставлення та використовуючи критерії, що враховують якість виконання завдань, рівень самостійної роботи та дотримання принципів академічної доброчесності);

- чесність у навчальній діяльності (студенти зобов'язані надавати правдиву інформацію щодо своєї участі у виконанні завдань, тестів, проектів; фальсифікація даних, введення викладача в оману щодо обсягу виконаної роботи, копіювання з інших джерел без дозволу – є порушенням академічної доброчесності; викладач повинен забезпечувати умови для відкритого і справедливого діалогу, заохочувати самостійне мислення студентів і бути прикладом дотримання етичних стандартів);

- об'єктивність та справедливість оцінювання (оцінювання студентів повинно бути чесним, об'єктивним і прозорим; викладач зобов'язується оцінювати роботи відповідно до встановлених критеріїв, об'єктивно аналізуючи ступінь розкриття теми, рівень аналітичного мислення та якість оформлення роботи; студенти мають право на прозоре пояснення критеріїв оцінювання і зворотній зв'язок від викладача щодо їхніх успіхів або недоліків у роботі);

- самостійність виконання завдань (студентам заборонено користуватися несанкціонованою допомогою під час виконання тестових завдань, модульних контрольних робіт або індивідуальних проектів. Це включає як користування готовими роботами, так і спільне виконання індивідуальних завдань без відповідного дозволу викладача; викладач зобов'язаний чітко пояснити студентам вимоги до виконання завдань і можливі форми співпраці в межах навчального процесу);

- взаємоповага та відповідальність (академічна доброчесність передбачає повагу до праці інших людей, їхнього інтелектуального внеску та професійної етики; студенти зобов'язані поважати права та інтереси своїх колег і викладача, уникати недоброчесної поведінки, порушень етики у спілкуванні та в навчальному процесі; викладач має створювати

атмосферу співробітництва та взаємоповаги, підтримуючи академічну доброчесність на всіх етапах навчання).

Дотримання принципів академічної доброчесності сприятиме розвитку навичок самостійного мислення, відповідальності за власні освітні досягнення та формуванню етичної поведінки у професійній діяльності. Студенти, які дотримуються цих принципів, демонструють не лише високий рівень знань, а й відповідальність і готовність до подальшого професійного розвитку.

Порушення академічної доброчесності (плагіат, шахрайство, фальсифікація даних, списування) можуть мати серйозні наслідки:

- незадовільна оцінка за роботу: Студент, який вдається до нечесних методів виконання завдань або тестів, може отримати негативну оцінку або можливість перездавати роботу;

- академічна відповідальність: У випадку систематичних або серйозних порушень студент може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, що включає попередження, повторне виконання завдання, або навіть виключення з навчального закладу у випадку серйозних порушень.

Викладач повинен забезпечити студентам розуміння важливості академічної доброчесності, надавати чіткі інструкції щодо оформлення цитат, референсів та джерел інформації, а також має бути прикладом для студентів, демонструючи дотримання академічних стандартів у своїй роботі та оцінюванні студентів.

Академічна доброчесність є ключовим компонентом освітнього процесу і спрямована на створення умов для чесної та відповідальної роботи як викладачів, так і студентів. Взаємна повага, самостійність та об'єктивність у навчальному процесі сприяють створенню якісного освітнього середовища, яке відповідає сучасним етичним стандартам.